

Hankkeen perustiedot (www-sivulle)

Hakijan nimi/Hankkeen hallinnoija (yritys/toimiala/tms.):
Helsingin kaupunginkanslia, Taso, Alasin
Hankkeen nimi:
Östersundomin biotalousintegraatti
Lisätiedon antajan yhteystiedot: Östersundomin aluerakentamisprojektin johtaja Ari Karjalainen, ari.karjalainen@hel.fi
Kuvaus hankkeen sisällöstä (mitä tehtiin?, mitä saavutettiin?):
<p>Hankkeen taustalla on ollut edellisen kaupunkistrategian tavoite suunnitella Östersundomista uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien ratkaisujen pilottialue ja houkutteleva sijaintipaikka cleantech-alojen yrityksille. Tästä lähtökohdasta tehdyssä Östersundomin Smart&clean –visiotyössä kaupunkikehittämisen läpileikkaaviksi teemoiksi valittiin kiertotalous ja kaupungista kiinnostuneita toimijoita osallistava hyvä hallinto. Kiertotalous ja yhteiskehittäminen yritysten kanssa toteuttavat hyvin myös Helsingin nykyistä Maailman toimivin kaupunki –strategiaa.</p> <p>Östersundom sijaitsee Helsinki-Vantaan lentokentän ja Vuosaaren sataman yhdistävällä logistisella kehittämisvyöhykkeellä. Alue on nyt pääosin rakentamaton, mikä antaa ainutlaatuisen mahdollisuuden innovatiivisten ratkaisujen toteuttamiselle. Biotalousintegraatti-hankeella pyritään alueelliseen materiaalitehokkuuteen kiertotalouden periaatteita hyödyntämällä ja rakentamaan Östersundomin brändiä kansainvälisesti kiinnostavana älykkään ja puhtaan kaupunkirakentamisen investointikohteena. Helenin Vuosaaren voimalaitoskokonaisuuden ja Vantaan Energian Långmossabergerin jätevoimalaitoksen tarjoamat mahdollisuudet pyritään hyödyntämään integraatin energiainfrastruktuurissa. Tulevaisuudessa Östersundomiin toteutettava yhdyskuntajätteen keräysjärjestelmä sekä alueelle kaavailtu itäinen jätevedenpuhdistamo tuovat lisäpotentiaaleja. Vuosikymmeniä kestävä Östersundomin rakentaminen tuottaa tulevaisuudessa runsaasti hyödynnettävää biopohjaista materiaalia.</p> <p>Alustavana ajatuksena on ollut kehittää hankkeen avulla teollisten toimijoiden symbioosi, jonka keskeisiä osia ovat sähköä, lämpöä ja jäädytystä tuottava hybridivoimalaitos, pääkaupunkiseudun ja kansainvälisiin markkinoihin tukeutuva biotuotetehdas ja biopolttoaineita tuottava tehdas. Tavoitteena on tarjota yrityksille mahdollisuuksia hyödyntää pääprosessien sivuvirtoja liiketoiminnassa tehokkaan kiertotalouden periaatteilla siten, että varsinaisia jätteitä syntyy erittäin vähän tai ei lainkaan.</p> <p>Ensimmäiseksi selvitettiin ne toimialat, joille Östersundomin sijainti tarjoaa eniten suhteellista kilpailuetua. Tätä varten tehtiin Rambollin toimesta alueellinen resurssivirta-analyysi, jonka perusteella integraatin kolmeksi pääteemaksi valikoituivat:</p> <ul style="list-style-type: none">-ruoka-kuidut ja pakkaaminen sekä-uusiutuva energia. <p>Valittujen toimialojen pohjalta tehtiin asiantuntijavetoisesti biotalousintegraatin yleissuunnitelmaluonnos. Luonnosvaiheeseen valittiin uusiksi asiantuntijoiksi VTT ja Solved. Alkuperäisestä ryhmästä asiantuntijoina toimivat Ramboll ja Siemens. Tuloksena olivat mm. hackatoneissa valmistellut alustavat liiketoimintalliset konseptit, kiertotalousperiaatteet, materiaalivirtakaaviot ja luonnos Östersundomin yritysalueista. Biotalousintegraatin sijoituspaikaksi valittiin Norrberget, jota varten Östersundomin yhteisessä yleiskaavaehdotuksessa varattiin noin 60 hehtaarin kokoinen yritysalue. Alue on nyt metsää mutta sille on rakennettavissa hyvät yhteydet Kehä III:lle ja mahdollisesti E18:lle. Kaavallinen valmius alueen toteuttamiselle saavutetaan näillä näkymin aikaisintaan vuonna 2021.</p> <p>Yleissuunnitelmaluonnoksen testaus teollisille yrityksille tehtiin Elon ja Tason toimesta. Testaus tehtiin yrityskohtaisilla esittelyillä ja neuvotteluilla. Testauksen perusteella valikoitui ryhmä teollisia toimijoita, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään Norrbergetiin kiertotalouden periaatteilla toimivan yrityspuiston. Mukana on yksityisten teollisten yritysten lisäksi Helsingin kaupunkikonsernin liikelaitoksia ja yhtiöitä. Nyt meneillään olevien neuvotteluiden tavoitteena on muodostaa teollinen symbioosi, jossa on mukana puolenkymmentä isoa, investointikykyistä teollista toimijaa. Tämän</p>

aloituskokoonpanon tehtävänä on yritysruusun tarkennetun yleissuunnitelman tekeminen yritysten omista strategisista ja tuotannollisista lähtökohdista. Myöhemmin kokonaisuutta täydentämään ja sivuvirtoja hyödyntämään haetaan innovatiivisia yrityksiä mukaan lukien uudet start-up vaiheen toimijoita.

Neuvotteluissa on käsitelty toimivaa mallia yritysruusun toteuttamiseksi. Parhaana esiin on noussut malli, jossa kiertotalousruusun investoinnit ja palvelujen tuottaminen tehdään erillisten yhtiöiden toimesta, joilta varsinaiset teolliset ja muut toimijat vuokraavat tilaa ja ostavat palveluja. Malli helpottaa sekä materiaalikierron managerointia että yritysten sijoittumista plug-in periaatteella kiertotalousalustalle.

Östersundomin aluerakentamisprojektissa ollaan varaudutta Norrbergetin käyttöönottoon selvittämällä siihen liittyviä investointeja. Käyttöönotto on alustavan arvion mukaan taloudellisesti kannattavaa. Tunnistettuja riskejä ovat yhteiseen yleiskaavaan liittyvät valitusriskit ja E18 liittymän toteutusedellytykset ELY:n ja Liikenneviraston kannalta.

Hankkeen aikana tapahtuneet muutokset hankkeen perustiedoissa

(organisaatio, kokonaisuakataulu, yhteistyökumppanit, ...)

Östersundomin biotalousintegraatin yhteiskehittämiseen osallistuivat Talous- ja suunnitteluosasto ja Elinkeino-osasto Helsingin kaupunginkansliasta, Östersundomin suunnitteluyksikkö Helsingin kaupunkiympäristötoimialalta, Helen, Siemens, Ramboll, Devecon, Inspira ja Sitra. Näiden organisaatioiden edustajat muodostivat hankkeen alkuperäisen ohjausryhmän.

Konseptin kehittämisvaiheessa ohjausryhmään osallistuivat Talous- ja suunnitteluosaston, Elinkeino-osaston, Helenin ja Sitran edustajat.

Konseptin kehittämisvaiheessa muodostettiin projektiryhmä, johon pyydettiin mukaan biotalousasiantuntijaksi VTT ja cleantech-asiantuntijaksi Solved. Muut projektiryhmän jäsenet olivat Helsingin kaupunkiympäristötoimialan Östersundomin suunnitteluyksikkö, Siemens, Ramboll.

Hanke alkoi keväällä 2015 ja jatkuu kaupunginkanslian Talous- ja suunnitteluosaston ja Elinkeino-osaston sekä aloituskokoonpanoon valikoituneiden teollisten yritysten yhteiskehittämisprojektina tavoitteena toteuttamiskelpoinen kiertotalousruusu.

	2014 (euroa)	2015 (euroa)	2016 (euroa)	2017 (euroa)
Innovaatorahastosta myönnetty rahoitus		30 000	55 000	20 000
Rahastosta käytetty määräraha		23 634,91	14 046,35	20 000
Muualta saatu rahoitus		28 235	15 000	30 000
Oma rahoitus			32 018,30	

Kuluerittely	Kokonaiskustannukset (euroa)	Innovaatorahaston osuus (euroa)
Palkkakulut, joista henkilöstösivukuluja		
Matkakulut		
Ostopalvelut, joista asiantuntijapalveluita	110 500,20 110 202,31	57 681,26 57 383,37
Hankinnat/investoinnit, joista koneiden ja laitteiden hankintamenoja		
Toimisto- ja vuokrakustannukset		
Muut menot	20 416,06	
Yhteensä	130 916,26	

Hankkeen aikana tapahtuneet muutokset hankkeen sisällössä

(tavoitteet, toimenpiteet, budjetti, lopputulokset, hyödyt, loppukäyttäjät, ...)

1. Alueellisten resurssivirtojen selvitys ja analyysi suunnitelman mukaan. Tavoitteena oli selvittää toimialat teemaattisen kehittämisen pohjaksi. Tavoite saavutettiin.
2. Biotalousintegraatin yleissuunnitelmaluonnoksen suunnitelman mukaan. Tavoitteena oli tehdä alustava teemaattisen yrityspuiston konsepti teollisten toimijoiden piirissä tapahtuvaa testausta ja markkinointia varten. Tavoitteet saavutettiin.
3. Teollisten toimijoiden (operaattoreiden) etsiminen alustavan yleissuunnitelman testaaminen ja käyttäjäneuvottelut suunnitelman mukaan. Tavoitteena oli kiinnittää hankkeeseen 2-5 kaupunkikonsernin ulkopuolista teollista yritystä, joiden lähtökohdista yrityspuiston kehittäminen ja markkinointi tehdään. Tavoite saavutettiin mutta siihen kului enemmän aikaa ja panoksia kuin toimenpidesuunnitelmassa oli ennakoitu.
4. Biotalousintegraatin tarkennetun yleissuunnitelman tekeminen on vielä kesken edellisen työvaiheen myöhästyminen johtuen. Työ on kuitenkin käynnistynyt ja jatkuu syksyllä 2018/kevällä 2019.
5. Hankkeen toteutus- ja rahoituskelpoisuuden selvittäminen on aloitettu mutta se on kesken johtuen kahden edellisen työvaiheen viivästyisestä.
6. Norrbergetin toteutukseen ollaan varautumassa tilanteen mukaan Östersundomin aluerakentamisprojektissa. Tähän mennessä on selvitetty alueen käyttöönoton kustannukset ja edellytykset.

Hankkeen budjetti oli 210 000 euroa, josta käytettiin 130 916 euroa. Panostuksen avulla kehitettiin yritysalueen konsepti Helsingissä uudella yhteiskehittämisen mallilla, johon osallistuivat kaupungin toimijat ja yritykset. Konseptin avulla on mahdollista luoda kaupungin ja valittujen loppukäyttäjien toimesta Helsinkiin kansainvälisesti kiinnostava kiertotalouspuisto.

Liitteet

1. Kaupunkiorganisaation ulkopuolisen hanketoteuttajan raporttiin liitetään kaupungin lausunto hankkeen toteutumisesta
(Lausunnossa pitää käydä ilmi miten hanke on toteutunut, hankkeen tuloksellisuus ja vaikuttavuus suhteessa saatuun avustukseen sekä miten tuloksia aiotaan hyödyntää ja sisällyttää kaupungin toimintaan.)
2. Ohjausryhmän pöytäkirjan ote, jossa loppuraportti on hyväksytty
(Pöytäkirjasta tulee käydä ilmi hankkeen tuloksellisuus ja vaikuttavuus suhteessa saatuun avustukseen)
3. Tilinpäätös